



CRNA GORA

SAVJET ZA GRAĐANSKU KONTROLU RADA POLICIJE

Broj: 85 - 19

Podgorica, 5. februar 2020. godine

Savjet za građansku kontrolu rada policije, u daljem tekstu Savjet, u sastavu **mr.sci. Aleksandar Saša Zeković, prof. dr Dražen Cerović, doc.dr Branislav Radulović, dr Vladimir Dobričanin i advokat Zoran Čelebić**, provjerio je **stanje u prostorijama za zadržavanje i funkcionisanje sistema video nadzora u Centru bezbjednosti Podgorica**, i usvojio nakon pribavljenih izjašnjenja i sprovedenog nadzora, sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Savjet za građansku kontrolu rada policije se, na osnovu obavještenja advokata **Dalibora Tomovića** iz Podgorice, interesovao za funkcionisanje sistema video nadzora u prostoru Stanice za javni red i mir (JRM) Centra bezbjednosti (CB) Podgorica.
2. Savjet se interesovao (1) da li službenici Uprave policije odnosno Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) imaju pristup na nivou administratora (a ne samo klijenta) serveru video nadzora Službe za informacione tehnologije MUP Crne Gore, (2) ako nemaju pristup ni službenici Uprave policije niti MUP ko onda ima pristup bazi servera odnosno ko je administrator obzirom da se radi o savremenom "Bosh" sistemu video nadzora, (3) da li Uprava policije ili MUP Crne Gore ima tehničku dokumentaciju sistema video nadzora, (4) da li Uprava policije odnosno MUP ima ugovor o održavanju ovog sistema kojim se produžava licenca i njegovo korišćenje tj. održavanje i (5) da li su tačni navodi da ni jedna kamera ne funkcioniše u prostoru Stanice za JRM CB Podgorica. Savjet je, u odvojenim obraćanjima Upravi policije i MUP Crne Gore, ocijenio da su odgovori na ova pitanja od suštinske važnosti za razmatranje efikasne borbe protiv zlostavljanja i blagovremenog utvrđivanja profesionalnog policijskog postupanja.
3. Savjet je uputio i preporuku MUP Crne Gore **da sprovede nadzor nad funkcionisanjem sistema video nadzora u Stanici za JRM CB Podgorica i o tome povratno informiše**. Dodatno, u kontekstu istog pitanja, Savjet se kod generalnog direktora Direktrata za poslove nadzora MUP-a interesovao za informaciju da li su na sistemu video nadzora, od njegove instalacije, mijenjani softver i/ili hardver i kada?
4. O ovom pitanju - funkcionisanje video nadzora u Stanici za JRM CB Podgorica je diskutovano, 9. decembra 2019. godine, i na susretu Savjeta sa rukovodstvom Uprave policije. Građanski nadzor policije je informisan da je kontrola i održavanje sistema video nadzora u CB Podgorica u novoj zgradi Uprave policije u nadležnosti Centra za informaciono komunikacione tehnologije, informacionu bezbjednost i sisteme tehničkog nadzora Ministarstva unutrašnjih poslova, te da za očekivati da će MUP otkloniti predmetne tehničke probleme **sa kojima su još od ranije upoznati. Savjetu je precizirano da je načelnik CB Podgorica više puta od MUP Crne Gore tražio da se ovo pitanje bez daljeg odlaganja riješi.**

5. Centar za informaciono komunikacione tehnologije, informacionu bezbjednost i sisteme tehničkog nadzora MUP Crne Gore je informisao da je postojeći Bosch-ov sistem video nadzora u zgradi Uprave policije – CB Podgorica instaliran 2010. godine, da isti nije u funkciji navodno od sredine februara 2019. godine uslijed čestih prekida napajanja, i da su posljednji zabilježeni 15. i 16. februara 2019. godine. S tim u vezi, Centar se obratilo Službi za finansijske, opšte i pomoćne poslove aktom od 19.02.2019. godine, i nakon dvije urgencije nadležna služba je sprovela postupak nabavke u cilju dovođenja sistema u radni režim. Naime, izvršena je nabavka dvanaest kamera, snimača, radne stanice, a kontaktiran je i Odsjek za nadzor ličnosti i objekata kako bi se definisale prioritetne pozicije za zamjenu starih kamera novim. Odlučeno je da se svih 5 unutrašnjih kamera u hodniku i prolazima zapadnog krila mansarde (gdje su prostorije direktora Uprave policije) zamijeni, kao i sedam najbitnijih spoljnih pozicija u prizemlju zgrade, a signal sa novoinstaliranih kamera obezbijeđen je u Kabinetu i na prijavnici direktora Uprave policije, kao i dežurnoj službi CB Podgorica. Za navedene potrebe obezbijeđene su dvije radne stanice sa monitorima, a novoinstalirani sistem video nadzora je potpuno nezavisan od već postojećeg Boschovog.
6. U kontekstu interesovanja Savjeta da li službenici MUP imaju pristup na nivou administratora (a ne samo klijenta) serveru video nadzora, iz MUP Crne Gore su obavijestili da imaju pristup kako konzoli kamera, tako i menadžment aplikaciji za konfiguraciju sistema za video nadzor, koja se nalazi na serverskoj infrastrukturi ovog sistema. U vezi daljih upita iz Savjeta, saopšteno je da MUP ne posjeduje tehničku dokumentaciju o navedenom sistemu, kao ni ugovor o njegovom održavanju kojem se produžava licenca i njegovo korišćenje tj. održavanje. Konačno, MUP Crne Gore je obavijestilo Savjet da u prostoru Stanice za JRM CB Podgorica postoji ukupno pet kamera ali da trenutno nijedna kamera nije u funkciji, da od instalacije ovog sistema do sada nijesu mijenjani ni softver, ni hardver, kao i da će se u narednom periodu nastaviti sa zamjenom sistema video nadzora u CB Podgorica.
7. Savjet je, 27. januara 2020, obišao Stanicu za JRM, Stanicu za poslove dežurstva i prostorije za zadržavanje u CB Podgorica. Ostvaren je uvid u kompletnu službenu dokumentaciju CB Podgorica koja se odnosi na aktivnosti u vezi sa poštovanjem standarda zadržanih i lica lišenih slobode. U realizovanoj provjeri Savjet je naročito detaljnu pažnju posvetio stvarnom funkcionisanju sistema video nadzora unutar zgrade CB, u Stanici za javni red i mir, Dežurnoj službi i prostorijama za zadržavanje. Obavljene su i konsultacije sa nadležnima u CB Podgorica i Upravi policije.
8. Na osnovu pruženog odgovora Centra za informaciono komunikacione tehnologije, informacionu bezbjednost i sisteme tehničkog nadzora MUP Crne Gore i neposredne provjere u CB Podgorica, **Savjet je konstatovao da instalacijom 12 novih kamera (7 spoljnih i 5 unutrašnjih) postojeći video sistem nije doveden u radni režim, nije riješen problem nefunkcionisanja video nadzora u Stanici za JRM niti su otklonjeni nedostaci u video nadzoru pritvorskih prostorija.**
9. Takođe, **Savjet je konstatovao osnovanu sumnju u vjerodostojnost dijela odgovora MUP Crne Gore u vezi sa pristupom serveru video nadzora. Ukoliko MUP Crne Gore ima stvaran i nesmetan administrativni pristup postavlja se onda, kao razumno, pitanje zašto sudskom vještaku iz oblasti digitalnih dokaza nije omogućen takav pristup koji je trebao biti u interesu provjere i dokazivanja profesionalnog postupanja policijskih službenika. Funkcija video nadzora je i da olakša i učini nesumnjivim sve provjere policijskog postupanja prema građanima pa Savjet ocjenjuje da je posrijedi pokušaj opstruiranja nadležnog suda da utvrdi činjenice u vezi sa prijavljenim zlostavljanjem građanina.**
10. **Savjet iskazuje zabrinutost zbog činjenice da MUP Crne Gore nema tehničku dokumentaciju o postojećem video sistemu što potencijalno ukazuje na**

moćnost različitih intervencija i promjena na video sistemu a da o tome nema tehničke evidencije.

11. **Na osnovu detaljnog i jasnog odgovora njenog direktora i na osnovu uvida u službenu dokumentaciju CB Podgorica, Savjet je konstatovao da Uprava policije nije prikrivala niti ignorisala postojanje problema sa video nadzorom i uslovima za boravak zadržanih lica već je kontinuirano, tokom dužeg višegodišnjeg perioda, zahtijevano odgovarajuće postupanje MUP Crne Gore.**
12. U Stanici za JRM, prilikom obilaska Savjeta, nijedna kamera, od pet instaliranih, nije bila u funkciji. U trećoj kancelariji po redu, u bezbjednosnom sektoru, nije ni postavljena kamera pa je treba ugraditi.
13. **Postojeći video nadzor pritvorskih prostorija, koji je u funkciji, ima dosta nedostataka.** Na to su i ranije ukazivala domaća i međunarodna nadzorna tijela. Naime, video nadzorom nije pokriveno stepenište koje se koristi kada se recimo građani iz Stanice za javni red i mir sprovode u pritvorske prostorije. Stepenište koje vodi do izlaznih vrata i ka garaži i pritvorskim prostorijama nije pokriveno video nadzorom. Tzv. mrtvi ugao se registruje i na samom ulazu u pritvorske prostorije (oko 4m/2 prostora). Nije pokriven ni početni dio službene kancelarije kroz koju se prolazi do prostorija za zadržavanje. Prvi zahtjev za ugradnju kamere u tom hodniku i stepeništu od prijavnice broj 2 do podzemne garaže CB Podgorica je podnio još 8.09.2017 godine i do danas, nakon više urgencija, nije realizovan.
14. Na osnovu neposrednog uvida, Savjet konstatuje da su kamere koje su opisane u stavu 5. ovog zaključka, inače ugrađene prije oko 4 mjeseca, odličnog kvaliteta i rezolucije. Zato takav kvalitet video nadzora treba obezbijediti i u svim ostalim prostorima CB Podgorica. **Ostale postojeće kamere koje su u funkciji, znače rade, su slabog kvaliteta i po ocjeni Savjeta su praktično neupotrebljive jer zbog njihove loše rezolucije je nemoguće identifikovati lice na njima.** Na primjer, na kamerama koje pokrivaju unutrašnjost pritvorskih prostorija, moguće je zaključiti, zbog garderobe da se radi o policijskom službeniku ali je nemoguće prepoznati njegovo lice. Takav kvalitet rezolucije je zabrinjavajući sa aspekta nadzora i djelotvornog sprječavanja zlostavljanja.
9. **Nemaran i neažuran odnos MUP Crne Gore i Uprave za imovinu, Savjet registruje i kod drugih pitanja značajnih za poštovanje prava zadržanih lica.** Nadležni u CB Podgorica od 2016. godine, bez prekida, ukazuju na problem video nadzora, neispravnih česmi i sijalica kako u prostorijama za zadržavanje tako i u sanitarnim prostorijama, na potrebu obezbjeđenja redovne higijene, na neispravan protivpožarni sistem, na nepoštovanje preporuka međunarodnih i domaćih tijela za prevenciju torture.
10. **Za Savjet je neprihvatljiva i bez opravdanja činjenica da CB Podgorica mora šalje i po desetak urgencija, u dužem vremenskom periodu, kako bi bile zamijenjene sijalice, popravljene česme ili oprana ćebad.** Naime:
 - Na problem neispravnih sijalica i česmi ukazuje se u kontinuitetu od 2017 godine. Takođe i na redovno pranje ćebadi se čeka od 2017 godine. Stanje u sanitarnim prostorijama je zabrinjavajuće, otpada keramika, većina česmi nije u funkciji, jedan broj pisaoara je začepljen. Građanin koji je svojevremeno bio zadržan u prostorije za zadržavanje imao je šugu. Na reakciju nadležnih se čekalo nekoliko dana a za to vrijeme prostorija za zadržavanje nije korišćena.
 - Dana 9.09.2019. pod oznakom hitno je ukazano da od 10 prostorija za zadržavanje česme su ispravne u njih pet.
 - Dana 11.09. 2019. upućen zahtjev za ugradnju 16 fiksnih stolica, po urgenciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Zahtjev nije realizovan do danas.

- Dana 16. oktobra 2019. upućen je zahtjev da se izvrši zamjena sijalica u svih deset pritvorskih jedinica. Tada u jednom trenutku nije bilo osvjetljenja u nijednoj od njih.
 - Dana 1. oktobra 2019. godine podnijet je zahtjev za nabavku 25 novih ćebati i 20 dušeka, i to je, što Savjet pohvaljuje, odmah realizovano.
 - Kvar sistema ventilacionog grijanja, prijavljen 14. novembra 2019, otklonjen je 22. januara 2020. godine.
11. Servis protivpožarnih aparata u zgradi u kojoj je smešten CB ne obavlja se redovno. Protivpožarni sistem u zgradi nije ispravan. Uključi se i radi po više sati, danju i noću. U CB Podgorica nemaju instrukcije o načinu njegovog isključenja. Dana 01.09.2016. godine tadašanja načelnica Biroa za materijalne poslove MUP je obavijestila CB Podgorica da će se po pitanju lažnih alarma ozbiljnije pristupiti otklanjanju ovog problema. Od tada problem nije riješen.
 12. Dugo se čekalo na otklanjanje kvara na ulaznim vratima na prijavnicama CB. Jedna su osposobljena, a druga automatska vrata ručno se otvore na početku radnog dana pa se ručnim povlačenjem zatvore po završetku radnog vremena.
 13. Imajući u vidu navedeno, **Savjet konstatuje da su nadležni direktorati i službe MUP Crne Gore i Uprava za imovinu odgovorni što su u potpunosti zanemarena i zapostavljena brojna pitanja koja su suštinski važna za poštovanje ljudskih prava i zaštitu od zlostavljanja zadržanih i lica lišenih slobode. Takav, neprofesionalni, odnos održava se na ljudska prava zadržanih lica i na međunarodni ugled Crne Gore.**
 14. **Podržavajući sve dosadašnje napore Ministra unutrašnjih poslova na unapređenju poštovanja ljudskih prava Savjet ga poziva da naloži, kroz konkretne mjere i aktivnosti, momentalno otklanjanje svih propusta i nedostataka kao i da unaprijedi nadzorne i razvojne funkcije MUP Crne Gore.**

**SAVJET ZA
GRAĐANSKU KONTROLU RADA POLICIJE**

mr.sci Aleksandar Saša Zeković, predsjednik